

POROZMAWIAJMY O PIENIĄDZACH

Gra dla rodziców i dzieci, która śmieszy,
bawi i uczy, jak działają pieniądze.

WPROWADZENIE

Potrzebujesz tego czy to po prostu zachcianka? Co znaczy „zarabiać pieniądze”? Dlaczego pożyczamy pieniądze? I dlaczego reklamowane produkty nie zawsze są tak dobre, jak się wydaje? „Porozmawiajmy o pieniądzach” to gra opracowana przez **inicjatywę Think Forward** z myślą o zainteresowaniu dzieci zagadnieniem pieniędzy, zachęcaniu ich do zadawania pytań i inicjowaniu rozmowy na ten temat.

Z badań wynika, że im więcej pytań dziecko zadaje, tym więcej dzięki temu się uczy. Według Paula Harrisa, psychologa dziecięcego z Uniwersytetu Harvarda, pomiędzy 2. a 5. rokiem życia dziecko zadaje w sumie około 40 000 pytań. Gdy dziecko osiąga wiek czterech lat, większość z nich wynika z potrzeby wyjaśnienia pewnych kwestii.

Misją **inicjatywy Think Forward** jest wspieranie 100 milionów osób w podejmowaniu lepszych decyzji finansowych. W tej grupie docelowej są również dzieci. Do najskuteczniejszych metod uczenia dzieci o pieniądzach należą rozmowa i ćwiczenia. Jeśli udostępnimy im odpowiednie narzędzia i zapewnimy wsparcie, nauczą się podejmowania trafnych decyzji finansowych w życiu dorosłym*.

Dlatego gorąco zachęcamy rodziców i dzieci, aby wygospodarować czas na grę „Porozmawiajmy o pieniądzach”, która bawi, uczy i wprowadza dzieci w świat naszych finansów.

Gotowi?

„Do najskuteczniejszych metod uczenia dzieci o pieniądzach należą rozmowa i ćwiczenia. Jeśli udostępnimy im odpowiednie narzędzia i zapewnimy wsparcie, nauczą się podejmowania trafnych decyzji finansowych w życiu dorosłym”.

Amagir i in. (2018 r.); Johnson & Sherraden (2007 r.).

PLAN TYGODNIA

Każdy dzień jest poświęcony innemu zagadnieniu i innemu ćwiczeniu dla dzieci. Poniżej przedstawiamy plan wraz z informacjami, jak przygotować się na cały tydzień.

CO BĘDZIE POTRZEBNE

- drukarka
- dwa ciastka
- drobne nagrody (np. naklejki, łakocie lub drobne kieszonkowe)
- kredki lub mazaki
- nożyczki
- plastikowa butelka.

DZIEŃ 1.

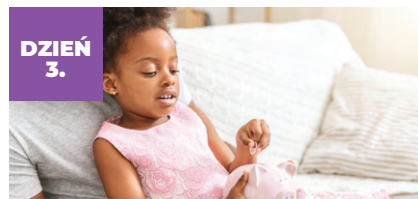
Dziecko jest profesjonalnym podrzucaczem butelek i uczy się, na czym polega **zarabianie pieniędzy**.

DZIEŃ 2.

W ramach ćwiczenia, podczas którego dziecko decyduje, na jakie smaki lodów i dodatki je stać, poznajemy różnicę pomiędzy **potrzebami i zachciankami**.

DZIEŃ 3.

Uczymy się o **oszczędnościach** i robimy smaczkowy eksperyment z ciastkiem, którego nie można zjeść.

DZIEŃ 4.

Poznajemy pojęcie **rozsądnego wydawania pieniędzy** oraz omawiamy wiarygodność reklam. Dzieci pomagają zaprojektować opakowanie najbardziej wstrętnych płatków śniadaniowych w historii świata.

DZIEŃ 5.

Szukamy różnic pomiędzy obrazkami i uczymy się, na czym polega **pożyczanie pieniędzy**.

DZIEŃ 1: ZARABIANIE PIENIĘDZY

ZDOBYWASZ PIERWSZĄ PRACĘ!

Gratulacje! Właśnie zatrudniono Cię na stanowisko profesjonalnego podrzucacza butelek! Tak, Ciebie. Spośród wszystkich chłopców i dziewczynek na świecie, wybraliśmy właśnie Ciebie. Staniesz na wysokości zadania? Pamiętaj, że liczy się tu pewna ręka i refleks godny ninja. Nie czekaj dłużej, łap butelkę i zacznij ją podrzucać. Za każdy udany podrzut otrzymujesz nagrodę.

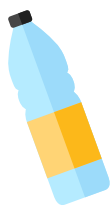

CO BĘDZIE POTRZEBNE

- plastikowa butelka z niewielką ilością wody
- drobne nagrody (np. naklejki, łakocie lub drobne kieszonkowe)
- minutnik lub stoper (opcjonalnie).

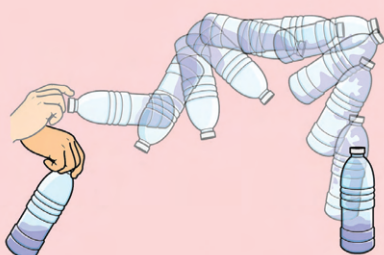
KROK 1: PODRZUCANIE BUTELKI

Gratulacje! Właśnie zatrudniono Cię na stanowisko profesjonalnego podrzucacza butelek! Za każdy udany podrzut otrzymujesz nagrodę.

KROK 2: NADGODZINY

Koniec rozgrzewki. Podczas tej jednominutowej rundy za każdy udany podrzut otrzymujesz podwójną nagrodę.

WSKAZÓWKA DLA RODZICÓW

Nie wiesz, na czym polega podrzucanie butelki? Zapytaj swoje dziecko 😊 Weź małą plastikową butelkę i nalej do niej niewielką ilość wody, aby ją obciążyć. Złap butelkę od góry i podrzuć ją tak, aby zrobiła pełny obrót i wylądowała na stole nakrętką do góry.

DZIEŃ 1: ZARABIANIE PIENIĘDZY

CZEGO SIĘ DZIŚ NAUCZYLIŚMY?

Zarabianie pieniędzy jest super, prawda? To ćwiczenie pokazuje, że im lepiej podrzucasz butelkę, tym więcej zarabiasz. Tak samo jest w prawdziwej pracy. Dzięki zarobionym pieniądzom możesz kupić wszystko, czego potrzebujesz, i utrzymać rodzinę. To ćwiczenie to znakomity pretekst, aby rozwinąć rozmowę o znaczeniu zarabiania pieniędzy.

PYTANIA UŁATWIAJĄCE ROZPOCZĘCIE ROZMOWY O PIENIĄDZACH

- **Dlaczego zarabianie pieniędzy jest ważne?**
Dzięki pieniądзом możesz oczywiście kupować rzeczy, ale czemu samo zarabianie jest tak ważne? Powiedz dziecku, że pieniądze zarobione samodzielnie dają większą satysfakcję niż podobna kwota, którą otrzymuje się za nic.
- **Jak można zarabiać pieniądze?**
Opowiedz o swojej aktualnej pracy i jak udawało Ci się zarabiać jako dziecko.
- **Porozmawiajcie o ostatnich zakupach.**
Porozmawiaj o ostatnim zakupie dla dziecka, sposobie, w jaki został opłacony, oraz ile czasu zajęło zgromadzenie potrzebnej kwoty.

CZY WIESZ, ŻE...

Pieniądze, które się dostaje, wydaje się szybciej i łatwiej niż te, które się zarobiło*.

WYZWANIE

Zrób listę różnych prac domowych. Wyjaśnij dziecku, że za każde wykonane zadanie domowe otrzymuje gwiazdkę w tabelce umieszczonej na lodówce. Gdy osiągnie ustalony cel, w nagrodę cała rodzina robi coś wyjątkowego.

*Stone, E. (1994 r.).

DZIEŃ 2: POTRZEBY I ZACHCIANKI

KTO MA CHĘĆ NA LODY?

Niedawno otworzyła się nowa lodziarnia, w której znajdziesz wszystkie swoje ulubione smaki i dodatki. Teraz możesz zamówić lody marzeń! Co wybierzesz? Truskawkowe lody z gorącą polewą karmelową? A może czekoladowe z kawałkami czekolady polane karmelem i z dodatkiem bitej śmietany? Czy już leci Ci ślinka?

CO BĘDZIE POTRZEBNE

- wydruki składników
- kredki lub mazaki
- nożyczki.

KROK 1: KOLOROWANIE

Witamy w naszej znakomitej lodziarni. Zanim przejdziemy do wybierania smaków, musimy wszystko smakowicie pokolorować.

KROK 2: OSTROŻNIE WYTNIJ SKŁADNIKI I PIENIĄDZE

KROK 3: LODZIARNIA JEST JUŻ OTWARTA! ZAPRASZAMY!

Masz 10 złotych monet, a każdy składnik kosztuje 1 złotą monetę. Dobrze zastanów się, jakie składniki wybierzesz do lodowej kompozycji marzeń.

KROK 4: POWTÓRZ ĆWICZENIE Z 5 MONETAMI

Teraz jest trudniej, prawda? Gdy masz do wydania tylko 5 monet, nie możesz kupić wszystkiego, na co masz ochotę. Dlatego musisz się dobrze zastanowić, na czym zależy Ci najbardziej. Powodzenia!

WSKAZÓWKA DLA RODZICÓW

Podczas tego ćwiczenia dziecko kupuje deser lodowy, za który płaci papierowymi monetami. Ograniczone środki oznaczają, że nie może kupić wszystkiego, na co ma ochotę. Dlatego musi zdecydować, co jest najważniejsze, i kupić tylko to, czego naprawdę potrzebuje.

DZIEŃ 2: **POTRZEBY I ZACHCIANKI**

CZEGO SIĘ DZIŚ NAUCZYLIŚMY?

Oczywiście lody nie są tak naprawdę potrzebne do życia, ale to sugestywna metafora, która pomoże skutecznie wyjaśnić dziecku, jak decydować, na co wydawać pieniądze. To może być doskonały wstęp do rozmowy na temat różnic pomiędzy potrzebami i zachciankami.

PYTANIA UŁATWIAJĄCE ROZPOCZĘCIE ROZMOWY O PIENIĄDZACH

- **Czym są smakołyki i dlaczego są tak wyjątkowe?**
Lody są naprawdę pyszne. Ale nie można żywić się wyłącznie nimi – od tego może rozboleć brzuch. Wyjaśnij dziecku, dlaczego kupujesz różne produkty spożywcze, a nie tylko smakołyki.
- **Rozejrzyj się po pokoju lub zajrzyj do lodówki i wspólnie zdecydujcie, które rzeczy zaspokajają zachcianki, a które – potrzeby.**
Czy kupowanie nowego telewizora ma sens, jeśli w domu już jest telewizor? Dlaczego nie? A co z mlekiem? Kupujemy je regularnie.
- **O jakich rzeczach marzą koledzy i koleżanki? Czy potrzebujesz tego samego?**
Czasami, gdy koleżanka lub kolega ma nową zabawkę, może nam się wydawać, że też jej potrzebujemy. Ale czy to ma sens? Czy masz zabawki, które wydawały Ci się potrzebne, ale już się nimi nie bawisz?

CZY WIESZ, ŻE...

Gdy idziemy na zakupy głodni, częściej wydajemy pieniądze na rzeczy, które nie są nam potrzebne*.

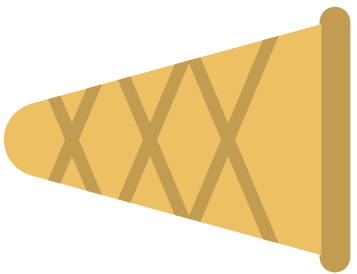

WYZWANIE

Podczas następnych zakupów dla całej rodziny zachęć dziecko, aby wskazało, które produkty są potrzebne, a które zaspokajają zachcianki. Poproś, aby uzasadniło wybór. Być może mamy nieodpartą chęć na pyszne lody, ale tak naprawdę możemy obejść się bez nich.

*Xu, Schwarz i Wyer (2015 r.).

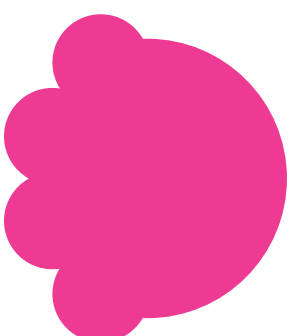

Waniliowe

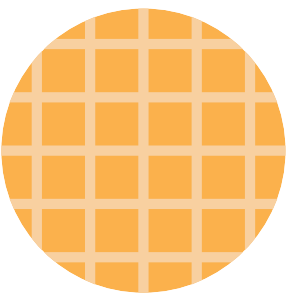
Mango

O smaku gumy balonowej

Limonkowe

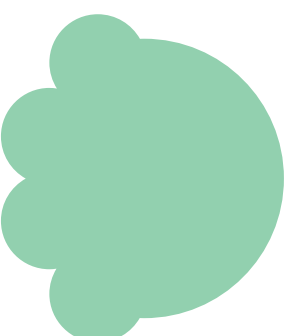
Wafelek

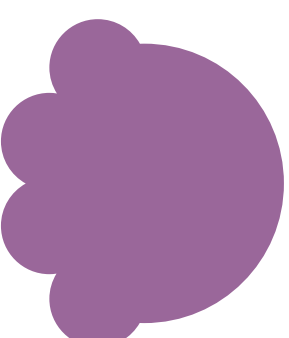
Czekoladowe

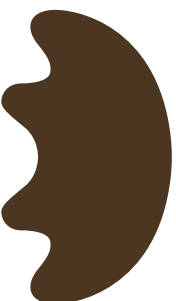
Pomarańczowe

Miętowe

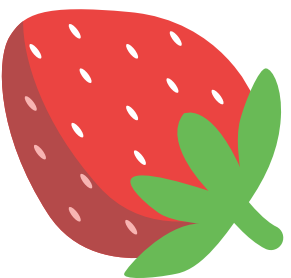
Borówkowe

Gorąca polewa karmelowa

Karmel

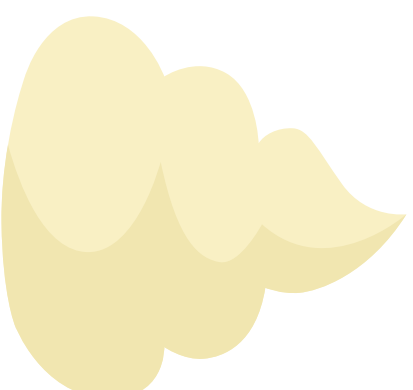
Truskawki

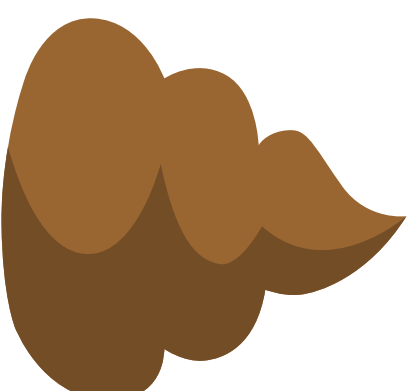
Posypka karmelowa

Polewa truskawkowa

Bitą śmietana

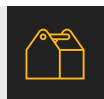
Czekoladowa bita śmietana

DZIEŃ 3: OSZCZĘDNOŚCI I CELE

LUBISZ CIASTKA?

Tak? To dobrze, bo ta gra jest dla osób, które naprawdę lubią ciastka. Jest bardzo trudna i niektóre dzieci – a nawet niektórzy rodzice – uważają, że nie da się jej wygrać. Na czym polega gra? Dostaniesz pyszne ciastko, ale nie wolno Ci go zjeść. Dlaczego??? Bo jeśli nie zjesz ciastka przez 5 minut, dostaniesz jeszcze jedno – a to razem dwa ciastka! Dasz radę?

CO BĘDZIE POTRZEBNE

- dwa ciastka (lub inne smakołyki)
- minutnik lub stoper.

KROK 1: CIASTECZKOWY EKSPERYMENT

Daj dziecku ciastko i wyjaśnij, że jeśli powstrzyma się od zjedzenia go przez 5 minut, dostanie jeszcze jedno. Ale jeśli zje ciastko przed upływem 5 minut, nie dostanie drugiego.

KROK 2: USTAW MINUTNIK LUB STOPER

Ustaw minutnik lub stoper i odczekaj 5 minut. Czy ciastko wciąż leży na talerzyku? Jeśli tak – nagroź dziecko drugim ciastkiem.

WSKAZÓWKĄ DLA RODZICÓW

Trudno jest w pełni zrozumieć pojęcie oszczędności. Po co czekać, skoro tak łatwo można natychmiast zaspokoić potrzebę lub zachciankę? To proste ćwiczenie przedstawia pojęcie oszczędności i pokazuje, że gdy oszczędzamy, nagradzamy się później.

DZIEŃ 3: OSZCZĘDNOŚCI I CELE

CZEGO SIĘ DZIŚ NAUCZYLIŚMY?

Oszczędzanie jest trudne. A to było zaledwie 5 minut. Czy Twoje dziecko myślało o drugim ciastku, gdy czekało, aż upłynie wyznaczony czas? Łatwiej jest oszczędzać, gdy mamy konkretny cel – w tym przypadku była to obietnica drugiego ciastka. Wykorzystajmy to ćwiczenie, aby na jego podstawie omówić zagadnienie oszczędzania w szerszym kontekście.

PYTANIA UŁATWIAJĄCE ROZPOCZĘCIE ROZMOWY O PIENIĄDZACH

- **Jaka była pierwsza rzecz, na którą udało Ci się oszczędzić w dzieciństwie?**
Rower? Nowa piłka? Jak udało się to zrobić? Ile czasu to zajęło?
- **Na co oszczędza teraz dziecko?**
Zastanów się, jak dziecko może zarabiać. Ile czasu zajmie mu zbieranie na wymarzoną rzecz?
- **Na co oszczędzacie w domu?**
Nowy telewizor? Remont? Wyjaśnij dziecku, że oszczędzanie pieniędzy jest ważne dla każdego i że rodzice również oszczędzają.

CZY WIESZ, ŻE...

Łatwiej jest zrealizować wyznaczony cel, gdy jest jasno określony i możemy sobie go wyobrazić*.

WYZWANIE

Czy wiesz, że gdy oszczędzasz i widzisz postępy w realizacji wyznaczonego celu, to dodatkowo motywuje Cię, aby oszczędzać dalej? Świetnym pomysłem może być przezroczysty stoik na drobne – gdy ktoś w rodzinie ma jakieś drobne, wrzuca je do stoika. Gdy stoik jest pełny, pieniądze zostają wykorzystane na coś wyjątkowego dla całej rodziny.

DZIEŃ 4: ROZSĄDNE WYDAWANIE

POMÓŻ NAM ZAPROJEKTOWAĆ OPAKOWANIE NA PŁATKI ŚNIADANIOWE

Mamy fantastyczną wiadomość! Właśnie stworzyliśmy zupełnie nową markę płatków śniadaniowych. Niestety mamy też złą wiadomość – płatki smakują wstrętnie. Wszyscy uważają, że są obrzydliwe. Nie do końca wiemy, dlaczego tak jest, ale zamiast zmieniać skład, postanowiliśmy zaprojektować ładne opakowanie. Dlatego potrzebujemy Twojej pomocy. Podczas kolorowania wykorzystaj wyobraźnię i kolory. Chodzi o to, aby dzieci podczas zakupów z rodzicami bardzo chciały kupić nasze płatki.

CO BĘDZIE POTRZEBNE

- wydruk strony z opakowaniem płatków
- kredki i mazaki.

KROK 1: POKOLORUJ OPAKOWANIE

Postaraj się zrobić to dokładnie, aby nie pominąć żadnych detali.

KROK 2: OPOWIEDZ O OPAKOWANIU

Czy masz ochotę kupić te płatki? Dlaczego nie?

WSKAZÓWKA DLA RODZICÓW

Branża reklamowa wydaje miliardy na reklamy skierowane do dzieci. Dlatego trzeba uczyć najmłodszych, na czym polegają te przekazy, aby nie wpływały one na ich sposób myślenia. Na potrzeby tego ćwiczenia stworzyliśmy markę płatków śniadaniowych, które na pierwszy rzut oka wyglądają dobrze, ale tak naprawdę są najgorszymi płatkami na świecie.

DZIEŃ 4: ROZSĄDNE WYDAWANIE

CZEGO SIĘ DZIŚ NAUCZYLIŚMY?

Czasami reklamy przedstawiają produkt jako dobry, nawet jeśli to nieprawda. Stosuje się w nich różne sztuczki, np. jaskrawe kolory, postaci z kreskówek i obrazki przyciągające uwagę, aby zachęcić do zakupu. Wykorzystajmy ćwiczenie z projektem opakowania, aby porozmawiać dzieckiem na temat tego, jak rozsądnie wydawać pieniądze.

PYTANIA UŁATWIAJĄCE ROZPOCZĘCIE ROZMOWY O PIENIĄDZACH

- **Porozmawiajmy o sile reklamy.**
Jakie reklamy bardzo zachęcają Cię do zakupu? Zastanówcie się, dlaczego.
- **Jeśli coś jest na promocji, czy należy to kupować?**
Czy jeśli płatki „Chrupiące rybki” byłyby na promocji, warto byłoby je kupić? Tylko dlatego, że coś jest na promocji, nie oznacza, że należy to kupować.
- **Prawda w świecie reklam.**
Opowiedz o produkcie, którego zakupu żałujesz. Czego to uczy i jak unikać takich zakupów w przyszłości?

CZY WIESZ, ŻE...

Pokazywanie w reklamach żywności znanych postaci z kreskówek, jak np. Dory lub SpongeBoba Kanciastoportego, zwiększa apetyt i popyt na produkty wśród dzieci w wieku 6–7 lat*.

WYZWANIE

Złap promocję! W ciągu nadchodzącego tygodnia cała rodzina robi listę promocji, wyprzedaży i okazji, na które się natknie. Następnie razem omówcie, jak takie działania wpływają na decyzje dotyczące zakupów.

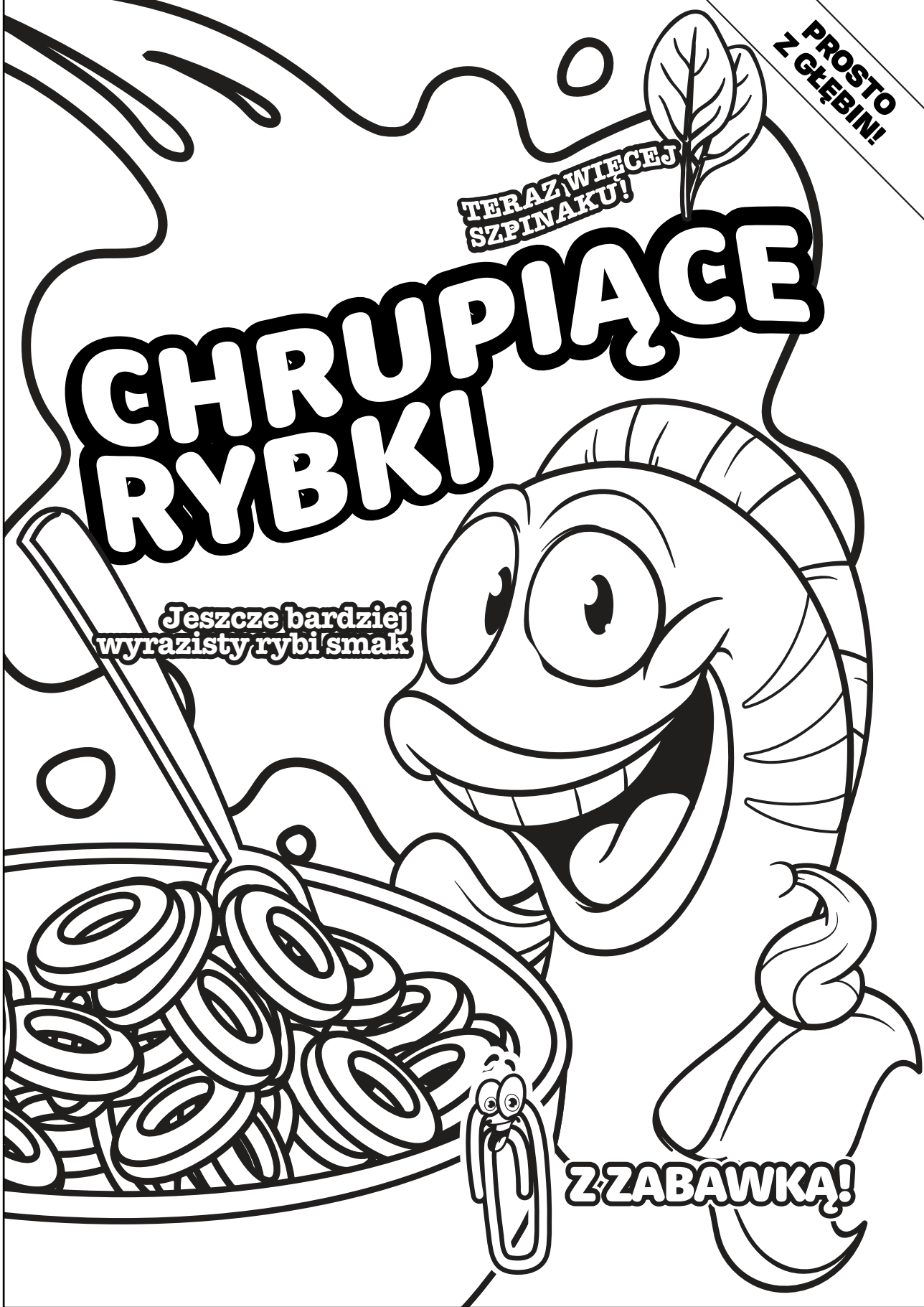
**PROSTO
Z GŁĘBIN!**

**TERAZ WIĘCEJ
SZPINAKU!**

CHRUPIĄCE RYBKI

**Jeszcze bardziej
wyrazisty rybi smak**

Z ZABAWKĄ!

DZIEŃ 5: POŻYCZANIE

PRZYJRZYJ SIĘ DOKŁADNIE! ARTUR POTRZEBUJE POMOCY

To jest Artur. Artur ma mnóstwo ładnych ubrań i jest bardzo koleżeński. Rafał, jego przyjaciel, wybiera się na oficjalne przyjęcie i chce na tę okazję ubrać się wyjątkowo ładnie. Pyta Artura, czy może pożyczyć od niego jakieś ubrania. Artur mówi: „Oczywiście!”. Dzięki, Arturze! Problem w tym, że Artur ma kiepską pamięć i nie może sobie przypomnieć, co pożyczył Rafał. Ups! Pomożesz Arturowi?

CO BĘDZIE POTRZEBNE

- wydruki obrazków
- 100% koncentracji oraz umiejętności obserwacji.

KROK 1: PRZYJRZYJ SIĘ OBRAZKOM

Rafał idzie na oficjalne przyjęcie i zamierza pożyczyć od Artura jakieś ładne ubrania. Przyjrzyj się uważnie, co Artur ma na sobie, i postaraj się zapamiętać wszystkie ubrania.

KROK 2: CZEGO BRAKUJE?

Ups! Czegoś brakuje. Ale czego? Czy przypomnisz Arturowi, co Rafał od niego pożyczył?

WSKAZÓWKA DLA RODZICÓW

Pożyczanie pieniędzy ma swoje uzasadnienie – pozwala nam od razu kupić coś, na co w przeciwnym wypadku nie byłoby nas stać. W tym ćwiczeniu w bardzo prosty sposób przedstawiamy pojęcie pożyczania. Gra polega na tym, że dziecko dostaje dwa niemal takie same obrazki i jego zadaniem jest znalezienie, co zostało pożyczone.

DZIEŃ 5: POŻYCZANIE

CZEGO SIĘ DZIŚ NAUCZYLIŚMY?

To ćwiczenie pokazało nam, że gdy sami czegoś nie mamy, możemy to pożyczyć. Pożyczanie może być bardzo łatwe, ale łatwo jest też zapomnieć, że coś pożyczylimy. Rozmowy o długach i pożyczaniu pieniędzy bywają trudne, ale są one jednocześnie bardzo ważne. Wykorzystajmy to ćwiczenie, aby porozmawiać o pożyczaniu w szerszym kontekście.

PYTANIA UŁATWIAJĄCE ROZPOCZĘCIE ROZMOWY O PIENIĄDZACH

- **Czy zdarzyło Ci się w tym tygodniu coś pożyczyć?**
Na jak długo? Czy wciąż to masz? Kiedy musisz to oddać?
- **Pożyczanie do zaspokajania potrzeb i pożyczanie do zaspokajania zachcianek.**
Gdy pożyczamy na rzeczy, których nie potrzebujemy, istnieje ryzyko, że pożyczymy za dużo. Co się dzieje, gdy pożyczamy za dużo?

CZY WIESZ, ŻE...

Dzieci, które dostają kieszonkowe, w dorosłym życiu lepiej radzą sobie z pieniędzmi. To obejmuje również większą kontrolę nad wydatkami i mniejsze prawdopodobieństwo przekraczania założonego budżetu*.

WYZWANIE

Daj dziecku możliwość przekonania się, na czym polega pożyczanie pieniędzy – gdy następnym razem będzie chciało zabawkę lub słodycze, zaproponuj, że zapłacisz za nie, jeśli później spłaci dług. Wymyśl kreatywne sposoby spłaty takiego długu, np. odkurzenie, wyprowadzenie psa lub zmywanie naczyń.

CZEGO BRAKUJE?

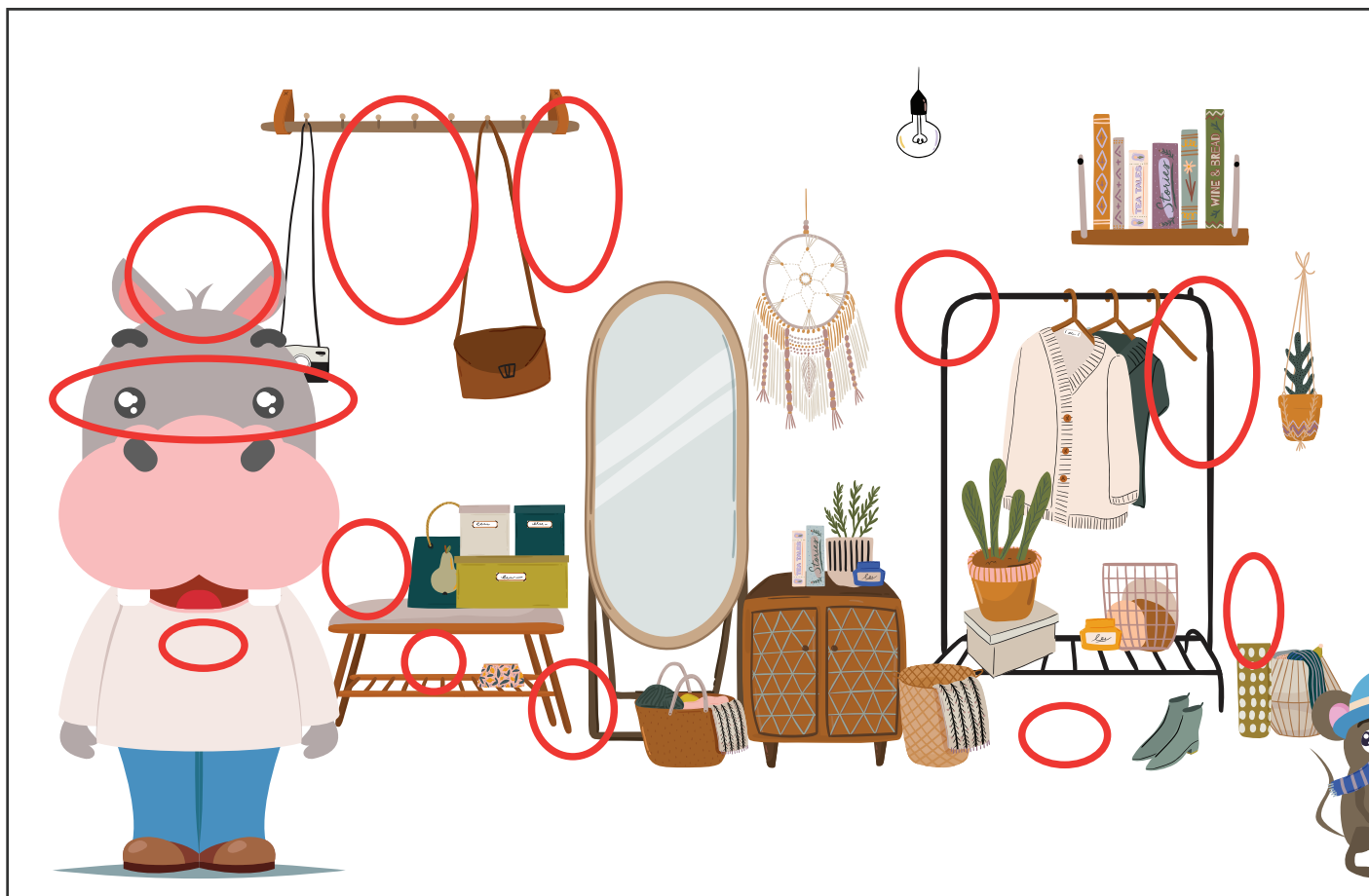
Ups! Czegoś brakuje. Ale czego?

Czy przypominasz Arturowi 12 ubrań, które pożyczył Rafałowi?

CZEGO BRAKUJE?

Tutaj znajdziesz odpowiedzi 😊

DZIĘKUJEMY!

Dziękujemy za czas poświęcony na zagrań z dziećmi w naszą grę „Porozmawiajmy o pieniądzach” – dzięki temu podjęły pierwsze kroki w kierunku odpowiedzialności finansowej. Zachęcamy, aby po wykonaniu wszystkich 5 ćwiczeń wydrukować certyfikat znajdujący się na następnej stronie i wręczyć go dziecku.

Porozmawiajmy o
Pieniądzach
Mistrzyni

Certyfikat ukończenia

GRATULACJE!

Porozmawiajmy o
Pieniądzach
Mistrz

Certyfikat ukończenia

GRATULACJE!